การยกระดับห่วงโซ่คุณค่าธุรกิจการเกษตรฐานนวัตกรรม

ผ่านกลไกเครือข่ายผู้นำวิทยาการเกษตรระดับสูง (วกส.) เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันและการเติบโตอย่างยั่งยืนของประเทศไทย

เปลี่ยน เครือข่ายบุคคล เป็น แพลตฟอร์มขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ระดับชาติ

นำเสนอโดย: กลุ่มมัจฉานุ รุ่น 7 (หลักสูตร วกส.)
เป้าหมาย: ปลดล็อกศักยภาพเศรษฐกิจการเกษตรไทย
กลไก: Data-Driven Leadership Network

NotebookLM

เหตุใด ประเทศไทย ควรเปลี่ยนจากการแก้ไขปัญหาเกษตรกรเป็นรายจุด สู่การบริหารตลอดห่วงโซ่คุณค่า (Value chain) เพื่อการพัฒนาเกษตรไทย

1 **ปัญหาไม่ได้อยู่ที่จุดเดียว:**
ความเสี่ยงและต้นทุนกระจายตัวและฉุดรั้งกันอยู่ตลอดห่วงโซ่คุณค่า
ไม่ใช่แค่ที่ตัวเกษตรกร

2 **เรามีทรัพยากรมหาศาล แต่ขาดกาวประสาน:**
ประเทศไทยมีงานวิจัยและเทคโนโลยีจำนวนมาก
แต่ขาด “กลไกเชื่อมโยง” นำลงจากหิ้งไปสู่ผู้ใช้งานจริงในตลาด

3 **เครือข่าย วกส. คือ “Strategic Connector”:**
ถึงเวลาเปลี่ยน “เครือข่ายบุคลากร” ให้เป็น “แพลตฟอร์มขับเคลื่อนเศรษฐกิจ”
ที่ถักทอ Business + Government + Academic + Finance เข้าด้วยกัน

FROM SILOS: ต่างคนต่างทำ

TO SYNERGY: บูรณาการเครือข่าย

Gemini Notebook

โลกกำลังเปลี่ยนอย่างรุนแรง ในขณะที่เกษตรไทยยังติดหล่มเชิงโครงสร้าง

Climate Target

บังคับลดก๊าซเรือนกระจกภาคการเกษตร 7% ภายในปี 2034

Trade Barriers

แรงกดดันจากมาตรการ CBAM & EUDR บังคับทำ Traceability เต็มรูปแบบ

(ที่มา: OECD-FAO Agricultural Outlook 2025-2034)

Upstream:
ปัจจัยการผลิตผูกขาด, ต้นทุนเทคโนโลยีสูง

Midstream:
ขาดเทคโนโลยีจัดการของเสีย, นวัตกรรมไม่ตรงความต้องการตลาด

Downstream:
ข้อมูลกระจัดกระจาย, นโยบายอุดหนุนแบบแยกส่วน (Siloed Subsidies)

Gemini Notebook

ถึงเวลาเปลี่ยนจุดคานงัด: จากการบริหารการไหลของ ‘สินค้า’ สู่การไหลของ ‘คุณค่า’

Supply Chain (การบริหารแบบเดิม)	Value Chain (ยุทธศาสตร์ใหม่)
โฟกัส: การไหลของสินค้า (Flow of Goods)	**โฟกัส:** การสร้างคุณค่า (Value Creation)
กลยุทธ์หลัก: เน้นลดต้นทุน (Efficiency)	**กลยุทธ์หลัก:** เพิ่มมูลค่าด้วยนวัตกรรม (Differentiation)
การแข่งขัน: แข่งขันด้วยราคา (Price-driven)	**การแข่งขัน:** แข่งขันด้วยยุทธศาสตร์และนวัตกรรม
ลักษณะตลาด: สินค้าโภคภัณฑ์ (Commodity)	**ลักษณะตลาด:** ตลาดมูลค่าสูง (High-Value Market)
ผู้เล่น: ทำงานแยกส่วน (Silos)	**ผู้เล่น:** บูรณาการเครือข่าย (Network Integration)

ประเทศไทยไม่ควรบริหารเพียง “การไหลของสินค้า” แต่ต้องบูรณาการ “การไหลของคุณค่า” จากต้นน้ำถึงปลายน้ำ

Gemini Notebook

พลังเครือข่าย
ผู้บริหารระดับสูงกว่า 500 ท่าน
บูรณาการ 4 ภาคส่วน
ทำงานร่วมแบบ Quadruple Helix
ภาครัฐ
(Public)
ประชาสังคม
(Civil Society)
เครือข่าย วกส.
500+
Leaders
ภาคเอกชน
(Private)
วิชาการ
(Academic)
อำนาจตัดสินใจ
ขับเคลื่อนการลงทุนและนโยบายได้ทันที
ครอบคลุมห่วงโซ่
ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ และแหล่งทุน
Gemini Notebook

The Core Mechanism: กลไกเชื่อมโยงระบบนิเวศเกษตรนวัตกรรม (วกส. Value Chain Integration Model)

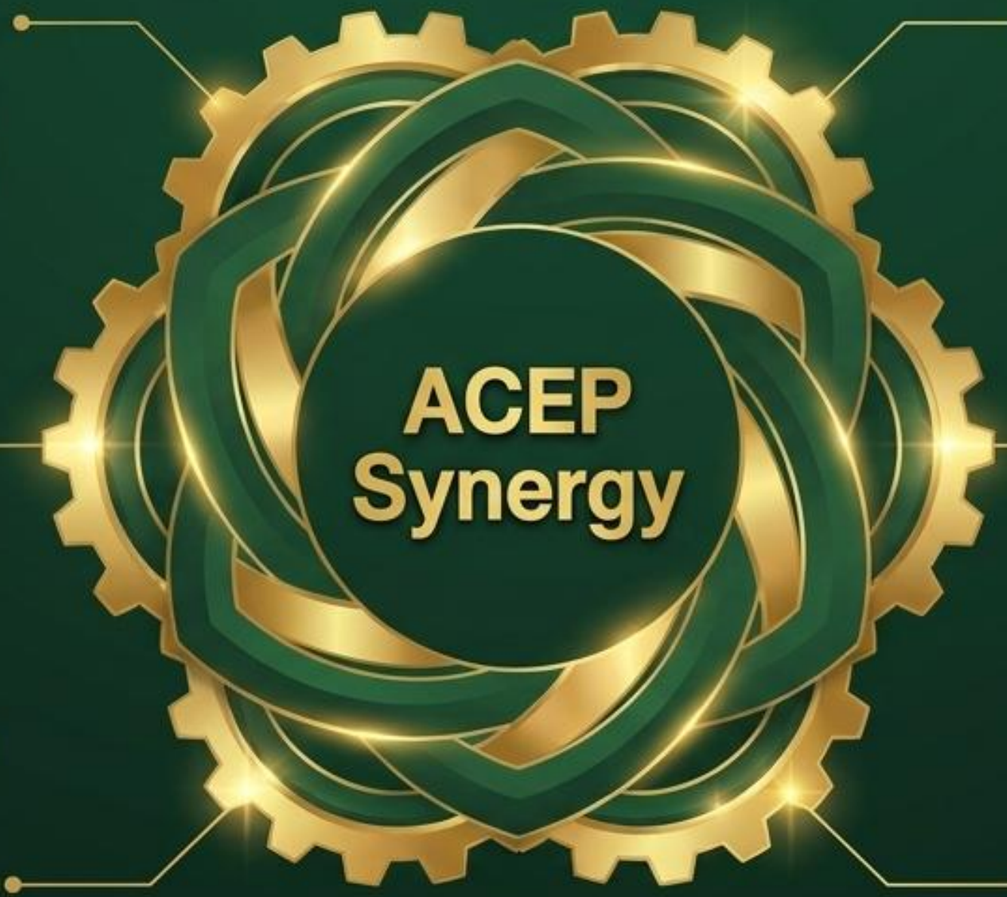

1. MAP (สร้างแผนที่):
รวบรวมฐานข้อมูล (Who, What, Where, ขาดอะไร, มีทรัพยากรอะไร)

2. MATCH (จับคู่):
จับคู่เชิงยุทธศาสตร์ระหว่างผู้เล่นในเครือข่ายและภาครัฐ

3. INNOVATE (พัฒนานวัตกรรม):
เชื่อม “ปัญหาของธุรกิจ” กับ “งานวิจัยบนหิ้ง” (Research Commercialization)

4. FINANCE (เชื่อมโยงทุน):
เชื่อมแหล่งทุนวิจัย (สวก.) และสินเชื่อสีเขียว (Green Loans จาก ธ.ก.ส.)

5. MARKET (ขยายตลาด):
เชื่อมโยงแพลตฟอร์มการค้า Modern Trade และการส่งออก

6. POLICY (ผลักดันนโยบาย):
สังเคราะห์ปัญหาหน้างานเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย (Actionable Policy)

Gemini Notebook

กรณีศึกษาเชิงประจักษ์: จาก "ความเจ็บปวดของฟาร์ม" สู่ "ปัญหาเชิงระบบ"

คุณอนุพงษ์ พิพัฒน์วัชราภรณ์
(สมจิตฟาร์ม จ.นครปฐม)

เลี้ยงไก่ไข่ 400,000 ตัว | ประสบการณ์ 35 ปี
รางวัลเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ สาขาอาชีพเลี้ยงสัตว์ ประจำปี 2568

"ผมเจอ**ปัญหาราคาไข่ที่ผันผวน**
ต้นทุนแพงที่ไม่สามารถควบคุมได้
ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่กระทบต่อชุมชน
ปัญหาด้านกฎหมาย...

ผมต้องเลิกทำอาชีพ
ผมหรือไม่ครับ?"

(ที่มา: ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กรณีศึกษา สมจิตฟ

Gemini Notebook

Smile Curve of Agriculture (เส้นโค้งรอยยิ้มของการสร้างมูลค่า)

การอุดหนุนแบบเดิมช่วยแค่ “กลางน้ำ” ซึ่งกำไรบางที่สุด
นโยบายใหม่ต้องเชื่อมโยงทั้งห่วงโซ่เพื่อดึงมูลค่าจากหัวและท้ายมาสู่เกษตรกร

Gemini Notebook

ปัญหาที่แท้จริง ซ่อนอยู่ทุกข้อต่อของห่วงโซ่อุปทาน

ต้นน้ำ (Upstream) – Input Monopoly

- โควตาแม่พันธุ์ 440,000 ตัว กระจุกตัว (80% อยู่ใน 8 บริษัทใหญ่)
- ลักลอบนำเข้าลูกไก่เถื่อน 30% ทำลายกลไกตลาด
- ต้นทุนอาหารสัตว์พุ่งสูงถึง 75% ของต้นทุนทั้งหมด

กลางน้ำ (Midstream) – Waste & Margin Squeeze

- ไข่ตกเกรด/เสียหาย 10% (ต้องยอมขายขาดทุน 0.3 - 2.0 บาท/ฟอง)
- มูลไก่สด 50-60 ตัน/วัน สร้างปัญหาข้อร้องเรียนจากชุมชน

ปลายน้ำ (Downstream) – Market Disconnect

- "ไข่ไก่การเมือง" ถูกรัฐคุมราคาตอนแพง แต่ถูกกลไกตลาดกดราคาตอนล้น
- คนไทยบริโภคไข่เพียง 230 ฟอง/คน/ปี (เป้าหมาย 300 ฟอง/คน/ปี)

(ที่มา: ข้อมูลเจาะลึกกรณีศึกษา - สมจิต

Gemini Notebook

ของเหลือจากฟาร์ม อาจไม่ใช่ Waste แต่คือวัตถุดิบของอุตสาหกรรมใหม่

(ที่มา: ศักยภาพการพัฒนาจากข้อมูลกรณีศึกษาสมจิตฟาร์ม และ เครือข่าย

Gemini Notebook

การเปลี่ยน “คนรู้จัก” เป็น “หุ้นส่วนยุทธศาสตร์” (Strategic Matching)

Anchor Box

สมจิตฟาร์ม

(Pain Points: ต้นทุนอาหาร, ไข่ตกเกรด, ตลาดล้น, ขาดทุนวิจัย)

ต้นน้ำ (Upstream)

- **บมจ.น้ำมันพืชไทย** (กากถั่วเหลืองราคาเป็นธรรม)
- **สยามคูโบต้า** (Smart Farm / ลดต้นทุนพลังงาน)

กลางน้ำ (Midstream)

- **เบทาโกร** (แปรรูปอาหาร RTE)
- **ม.สงขลานครินทร์ / ม.เชียงใหม่ / วว.** (วิจัยสกัด Lysozyme จากไข่ตกเกรด)

ปลายน้ำ (Downstream)

- **หอการค้าไทย** (เชื่อมส่งออก / โมเดิร์นเทรด)
- **ข่าว 3 มิติ** (รณรงค์ผู้บริโภค 300 ฟอง/ปี)

ส่วนสนับสนุน (Support)

- **สวก.** (ทุน Agri-Innovation Voucher)
- **ธ.ก.ส.** (Green Loan ดอกเบี้ยต่ำ)
- **กรมพัฒนาที่ดิน** (มาตรฐานปุ๋ย)

(ที่มา: ข้อมูลการเชื่อมโยงเครือข่าย วกส. 7)

Gemini Notebook

POC I (มันสำปะหลังพรีเมียมและเคมีชีวภาพ)

POC II (ปศุสัตว์อัจฉริยะแบบครบวงจร – Low Carbon)

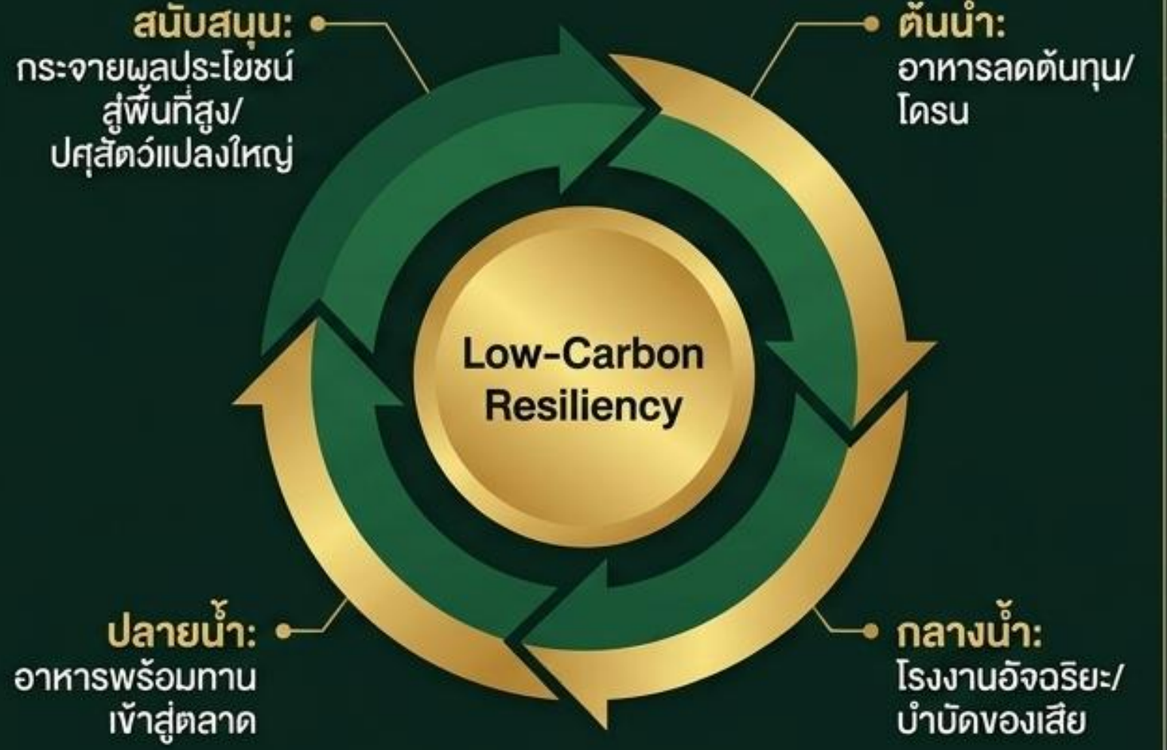

Gemini Notebook

PREMIUM EXECUTIVE POLICY BRIEFING

ขยายผลความสำเร็จ: จาก 1 ฟาร์มนำร่อง สู่แพลตฟอร์มระดับชาติ

Step 1:
Pilot Project
โมเดลฟาร์มไก่ไข่ - สมจิตฟาร์ม
โดยเครือข่าย วกส. 7

Step 2:
Cross-sector Network
ขยายสู่ วกส. 1-7 กว่า 500 องค์กร
นำร่องอุตสาหกรรมมันสำปะหลังพรีเมียม
และปศุสัตว์อัจฉริยะ

Step 3:
Regional Value Chain
เชื่อมโยงครอบความร่วมมือภูมิภาค
เช่น IMT-GT ภาคใต้ / EEC

Step 4:
National Agricultural Value Chain Platform
ยกระดับขีดความสามารถ
การแข่งขันระดับสากล

Gemini Notebook

5 ช่องว่างเชิงนโยบาย (Policy Gaps) ที่ฉุดรั้งเกษตรไทย

Gap 1 – Data
ข้อมูลตลอด Supply Chain กระจัดกระจายและไม่เคยถูกนำมาบูรณาการ (Siloed Data)

Gap 2 – Matching
ขาด 'ตัวกลาง' ระดับชาติที่คอยจับคู่ปัญหาธุรกิจ ↔ งานวิจัย ↔ แหล่งทุน

Gap 3 – Commercialization
งานวิจัยอยู่บนหิ้ง เข้าสู่ตลาดยาก ติดล็อกข้อกฎหมายและพื้นที่ทดลอง

Gap 4 – Market
มีนวัตกรรม แต่ไม่มีการรวมศูนย์ความต้องการ (Demand Aggregation) ทำให้เอกชนแบกรับความเสี่ยงสูง

Gap 5 – Policy
นโยบายรัฐยังเป็นการอุดหนุนแบบให้เปล่ารายจุด (Input Subsidies) แทนที่จะลงทุนเชิงกลยุทธ์

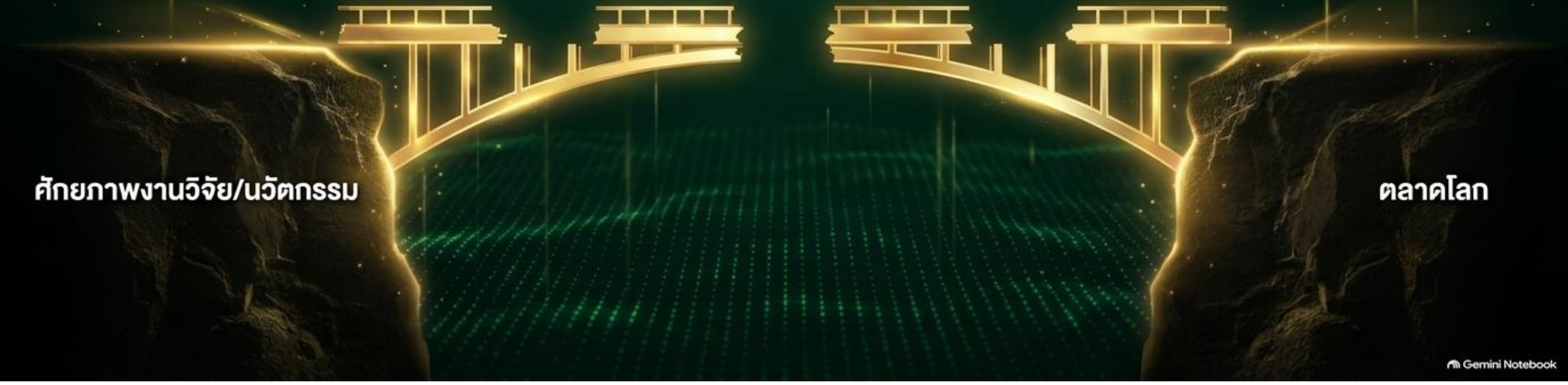

Gemini Notebook

ข้อเสนอเชิงนโยบาย (1/2): ปลดล็อกข้อมูล นวัตกรรม และแหล่งทุน

Policy 1: National Agri-Value Chain Platform

สร้างระบบนิเวศน์ข้อมูล (Open data) และกลไกส่งเสริมเชิงยุทธศาสตร์
บูรณาการข้อมูล Who, What, Where, Technology ร่วมกับเครือข่ายในรูปแบบ Quadrupole helix

Policy 2: Agricultural Strategic Matching Mechanism

สร้างกลไกจับคู่ความร่วมมืออย่างเป็นทางการ
เปลี่ยน Market-led Research ให้เกิดขึ้นจริง
เชื่อมปัญหาหน้างาน กับนักวิจัย และหน่วยสนับสนุน

Policy 3: Agri-Innovation Voucher & Tax Incentives

สร้างกลไกส่งเสริมการยกระดับ “นวัตกรรม” เพื่อสร้างศักยภาพในการแข่งขัน
เช่น "คูปองนวัตกรรมเกษตร“ และ “กลไกเชิงภาษี (ลดหย่อนภาษี 300%)”
สำหรับเกษตรกรที่ทำ R&D ร่วมกับเครือข่าย

Gemini Notebook

ข้อเสนอเชิงนโยบาย (2/2): เศรษฐกิจหมุนเวียน และ กลไกผู้นำการเปลี่ยนแปลง

Policy 4: Circular Agricultural Industry Program (BCG)

ปลดล็อกกฎระเบียบ (Sandbox) และผลักดันมาตรฐานรองรับการแปลง
Waste → Resource (เช่น ปุ๋ยชีวภาพจากมูลสัตว์)
เพื่อเตรียมรับมือ ESG และ CBAM

Policy 5: วกส. Leadership Network as National Change Agent

ยกระดับ **'เครือข่าย วกส.'** จากเพียงโครงการอบรม
ให้เป็น **'โครงสร้างพื้นฐานทางสังคม'** รับบทบาท Strategic Broker
ขับเคลื่อนเศรษฐกิจเกษตรร่วมกับภาครัฐ

Ecosystem Win-Win (Shared Value): ไม่ใช่การเอื้อกลุ่มทุน
แต่ดึง 'เกษตรกรรากหญ้า' ให้ได้ราคาพรีเมียมและเข้าถึง **Deep Tech**

Gemini Notebook

แผนปฏิบัติการและเป้าหมายผลกระทบเชิงประจักษ์ (KPIs)

Phase 1 (0-6 เดือน): MAP
จัดทำฐานข้อมูล GIS และ Value Chain Mapping ของเครือข่าย

Phase 2 (6-12 เดือน): MATCH
เริ่ม Pilot Projects จับคู่งานวิจัยและแหล่งทุนนำร่อง

Phase 3 (ปีที่ 2): SCALE
ขยายสู่ Regional Value Chains & Circular Economy

Phase 4 (ปีที่ 3+): IMPACT
สร้าง National Platform ยกระดับขีดความสามารถการส่งออก

1 แพลตฟอร์มฐานข้อมูลระดับประเทศ

10+ โครงการร่วมทุนวิจัยรัฐ-เอกชน

5+ ข้อเสนอรับทุนสนับสนุนจากภาครัฐ

100M+
มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจขั้นต่ำ (บาท) จากโครงการนำร่อง

Expected Outcomes
(ที่มา: เป้าหมายโครงการตามกรอบการวิจัย วกส. 7)

Gemini Notebook

ถึงเวลาเปลี่ยนผ่านโครงสร้างเกษตรไทย

ประเทศไทยไม่ได้ขาดทรัพยากร ไม่ได้ขาดคนเก่ง และไม่ได้ขาดงานวิจัย
*แต่สิ่งที่เราต้องสร้างให้แข็งแรงขึ้นคือ **‘กลไกเชื่อมโยง’***

จาก **คน** → สู่ **เครือข่าย**
จาก **ของเหลือ** → สู่ **มูลค่า**
จาก **ธุรกิจรายจุด** → สู่ **Value Chain ระดับชาติ**

The Policy Ask:
วกส. (7 รุ่น) ไม่ควรเป็นเพียงเครือข่ายผู้นำที่มาอบรมแล้วจบไป
แต่ต้องถูกยกระดับให้เป็น **โครงสร้างพื้นฐานทางสังคม (Social Infrastructure)**
เพื่อเป็นฟันเฟืองหลักร่วมขับเคลื่อนนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงของระบบเกษตรไทยอย่างยั่งยืน

Gemini Notebook